

DNR 9/18

DATUM 2018-03-14

ERT DNR N2017/07438/FF

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

YTTRANDE

ETT LAND ATT BESÖKA – EN SAMLAD POLITIK FÖR HÅLLBAR TURISM
OCH VÄXANDE BESÖKSNÄRING
(SOU 2017:95)

Inledning

Västerbottens museum anser att utredningen Ett land att besöka – en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring är angelägen. En sammanhållande politik behövs för att få en samlad bild över, samt ett mer organiserat samarbete för, besöksnäringen i Sverige. Utredningens förslag är även viktiga för att synliggöra landets turismekonomiska tillgångar och möjligheter samt stärka Sverige som besöksland i ett internationellt perspektiv.

Länsmuseerna utgör en unik infrastruktur i Sverige och omfattar med sina regionala uppdrag tillsammans hela landets yta. Den infrastrukturen av kulturhistoriska museer med breda uppdrag, däribland att förvalta och utveckla landets kulturmiljöer är unik i världen och bör givet finnas med som en självklar del i landets besöksnäring. Länsmuseerna omnämns överhuvudtaget inte i utredningen vilket är olyckligt. Västerbottens museum utvecklar detta mer utförligt i kommentarerna till kapitel 11.

I det följande har Västerbottens museum inriktat synpunkterna på kapitlen 3, 4, 8, och 11

3. En samlad politik

Västerbottens museum håller med om behovet av en samlad politik för besöksnäringen och en nationell strategi för den hållbara turismen. Detta särskilt i vårt land där stora avstånd finns mellan

Västerbottens museum
Box 3183
SE-903 04 Umeå

Besöksadress: Gammlia

Telefon (vx) +46 (0)90-17 18 00

Fax +46 (0)90-77 90 00

Organisationsnr: 556534-0527

Bg: 713-3697 Pg: 69 45 89-3

info@vbm.se

www.vbm.se

land och stad, inte minst i Norrland. Det behövs ett samlat grepp om besöksnäringen för att synliggöra befintliga resurser samt skapa möjligheter till att optimera dessa resurser. Förutom en samlad nationell politik på detta område bör också strävan efter regional samordning, som omfattar flera län, understödjas. Början på ett sådant samarbete finns redan i de fyra nordligaste länen. Det möjliggör samordning och gemensam marknadsföring av kulturarvet i den norra delen av Sverige.

Vi stödjer också ambitionen att höja besöksnäringens status som del i utvecklingen av Sverige.

Västerbottens museum stödjer särskilt utredningens ambition att utgå från kulturturismen som tematiskt område. Det råder inga tvivel om att här behövs insatser för att synliggöra kulturområdets betydelse och effekter för besöksnäring och hållbar tillväxt. Idag saknas användbar statistik och verktyg för att kunna synliggöra och mäta dessa effekter.

4. Besöksnäringen – en del av ett hållbart samhällsbygge

Utredningen argumenterar för ökad spridning av besöksnäringen till hela landet samt en högre sammanlänkning mellan storsstäderna (Stockholm, Göteborg, Malmö) och övriga landet. Utredningen hävdar vidare att de mindre städerna och landsbygden har mycket stor betydelse för besöksnäringen och turismen i Sverige. Vidare betonas tätare samarbeten mellan destinationer och regioner samt en utvecklad koppling mellan besöksnäringen i städer och landsbygd. Utredningen beskriver problem med regional samverkan i Stockholmsregionen och att effekten av det bidrar till att Stockholms län ofta hamnar utanför olika typer av nationell samverkan. I utredningen föreslås en särskild satsning på Stockholm bland annat i syfte att åstadkomma en större koppling mellan Stockholm och övriga landet. Västerbottens museum är inte övertygad om att en sådan satsning leder till önskad effekt. Här förefaller det som mer rimligt att satsa på aktörsamverkan utanför storstäderna särskilt riktat till landets mellanstora städer detta med anledning av att de städerna i högre grad har en närmare koppling till omgivande landsbygd. I en riktad satsning på de mellanstora städerna, kan ett uppdrag vara att ta fram modeller för ökad samverkan med storstadsregionerna.

8. Data, statistik, analys

Användbar data har länge efterlysts från kultursektorn. Det behövs för att kunna beskriva och kommunicera kulturaktörers del i besöksnäringen och turismen. Det behövs också för att kunna visa på kultursektorns samhällsekonomiska värden och effekter. I kapitel 11 s. 306 hänvisar utredningen till Sveriges museers beskrivning att

”...de offentliga museerna generellt inte får del av de ekonomiska effekter som de är med och skapar och därmed har svårt att finansiera utvecklingen av sin egen attraktionskraft..”. Detta är delvis en följd av avsaknad av relevant data för museisektorn. Metoder för mätning och uppföljning gällande kultursektorn i allmänhet och museerna i synnerhet behöver utvecklas, detta behöver också förtydligas i de uppdrag som utredningen föreslår på området.

11. Kulturturism

Det är positivt att utredningen tagit fasta på den starka kopplingen mellan natur- och kulturmiljöer som en samlad infrastruktur för besöksnäringen. Det är nödvändigt att se detta samlat både ur ett brukarperspektiv och ett bevarandeperspektiv. För naturområdet beskrivs i kapitel 10, 10.11 att aktörer efterlyser kompetensförsörjning inom naturturismen. Vi är övertygade om att en sådan kompetensförsörjning även behövs när det gäller kulturturismen.

Länsmuseerna utgör en unik infrastruktur i Sverige och omfattar med sina regionala uppdrag tillsammans hela landets yta. Länsmuseerna är kulturhistoriska museer med breda uppdrag, däribland att förvalta och utveckla landets kulturmiljöer. Denna infrastruktur av museer med regionala uppdrag är unik i världen och bör givet finnas med som en självklar del i beskrivningen av landets besöksnäring. Länsmuseerna omnämns överhuvudtaget inte i utredningen vilket är olyckligt. Länsmuseerna utgör tillsammans Sveriges största museum med en uteplats om 450 295 kvadratkilometer. Länsmuseerna har tillsammans komplett täckning av landet och utgör inte bara byggnader utan har hela regionens kulturlandskap som arbetsfält. Länsmuseerna är en samhällsresurs samt är besöksmål som är öppna året om. Här finns en kulturhistoriskt hög kompetens med stor kännedom om det lokala och regionala kulturarvet. Länsmuseerna erbjuder ett varierat utbud för turister och är ofta en reseanledning i sig men kan också vara en kompletterande upplevelse i en destination eller region.

Västerbottens museum håller med i utredningens bedömning som inleder kapitel 11.3 särskilt med tyngpunkt på en nationell delstrategi för kulturturism med mätbara mål och därtill bedömningen om att kunskapen om hur kulturarvet kan utvecklas som besöksmål behöver öka. Det behövs även mätbara mål för att kunna mäta effekterna av kulturarvets del i besöksmålsutvecklingen.

Länsmuseerna bör lyftas särskilt när det gäller utvecklingen av besöksnäring och hållbar tillväxt. De har tillsammans med Länsstyrelserna kunskapen om regionernas kulturmiljöer och bidrar starkt till kulturturismen. Det behövs dock, vilket betonas i utredningen, nya kommersiella lösningar som komplement till befintliga anslag för att kulturmiljöerna ska bli en del av ett turistekonomiskt kretslopp.

Utredningen anser att både museerna och andra företrädare för kulturmiljöerna i bred bemärkelse ska vara en naturlig del i regionala utvecklingsstrategier för turism och besöksnäring. Utredningen betonar vidare att aktörer som representerar kulturarv bjuds in och involveras i planerings- och arbetsprocesser. Det krävs att länsmuseerna erkänns en starkare betydelse i besöksnäringens samlade organisationer på både nationell och regional nivå.

Västerbottens museum anser att utredningens förslag att Riksantikvarieämbetet tillsammans med Kulturrådet och Tillväxtverket bjuder in museerna till dialog om hur kulturarvet som resurs och museernas behov bättre kan fångas upp i det pågående utvecklingsarbetet för turism och besöksnäring är bra. Stärkta och mer synliga museer gagnar hela besöksnäringen.

För Västerbottens museum

Anders Lidström
ORDFÖRANDE

Ulrica Grubbström
LÄNSMUSEICHEF